Otázka: Trestní právo procesní

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): zuza

Trestní řád

Zdroj trestního práva procesního

Zdrojem trestního práva procesního je Zákon o trestním řízení soudním – trestní řád.

Účelem tohoto zákona je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé spravedlivě potrestáni.

Pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je nejen právem, ale i povinností občanů.

Trestní řád

Společná ustanovení

Základní zásady trestního řízení

Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů

Nikdo nemůže být stíhám jinak, než ze zákonných důvodů (nikdo nemůže být stíhán bezdůvodně a nepodloženě).

Zásada presumpce neviny

Dokud pravomocným rozhodnutím soudu není vyslovena, musíme na obviněného hledět jako na nevinného. Obžalovanému musí být vina prokázána, není tedy povinen dokazovat žádné skutečnosti.

Zásada legality

Spočívá v povinnosti státního zástupce stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví.

Zásada oficiality

Spočívá v požadavku, aby orgány činné v trestním řízení postupovaly z úřední povinnosti co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených listinami a smlouvami jimiž je Česká republika vázána.

Zásada zjištění skutkového stavu věci

Orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti a to v rozsahu nezbytném pro jejich rozhodnutí.

Zásada volného hodnocení důkazů

Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém zvážení všech okolností případu.

Zásada obžalovací

Trestní stíhání je možné jen na základě obžaloby, kterou podává státní zástupce.

Zásada ústnosti

Jednání před soudem je ústní. Soud rozhoduje na základě ústně provedených důkazů a ústních přednesů stran.

Zásada bezprostřednosti

Soud má rozhodovat na základě důkazů před ním provedených

Zásada veřejnosti

Trestní věc se před soudem projednává veřejně, tak aby se občané mohli projednávání zúčastnit. Vyloučení veřejnosti smí být jen v případech výslovně stanovených zákonem.

Zásada práva na obhajobu

Zásada práva na užívání mateřského jazyka

Orgány činné v trestním řízení

Policie, Státní zástupce, Soud

Policejní orgán

Je orgánem činným v přípravném řízení.

S výjimkou případů, kdy zákon vyžaduje předběžný souhlas či rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, rozhoduje samostatně o postupu vyšetřování a je odpovědný za zákonné a včasné provedení vyšetřovacích úkonů. Shromažďuje důkazní materiál. **Co může tvořit takový důkazní materiál ?**

Státní zástupce

Jedině státní zástupce je oprávněn k podání obžaloby. Je povinen stíhat všechny trestné činy o kterých se dověděl a nese odpovědnost za to, že zjištění pachatelé se dostanou před soud.

Státní zástupce je rovněž ze zákona pověřen dozorem nad průběhem přípravného řízení

V řízení před soudem má pak postavení žalující strany, může podat odvolání nebo návrh na obnovu řízení.

Pravomoc a příslušnost soudů

Soudnictví v trestních věcech vykonávají okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a nejvyšší soud.

Věcná příslušnost soudů

Řízení v 1.stupni koná okresní soud, pokud zákon stanoví trest odnětí svobody v dolní hranici 5.let, pak řízení o takových činech vede v 1.stupni krajský soud.

Místní příslušnost

Řízení koná soud v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Jestliže nelze místo činu zjistit, nebo byl spáchán v cizině, koná řízení soud v jehož obvodu obviněný bydlí, pracuje nebo se zdržuje.

Pomocné osoby orgánů činných v trestním řízení

Zapisovatel

Zapisovatel se účastní procesních úkonů a sepisuje o nich protokol. Svým podpisem stvrzuje správnost zapsaných údajů.Je-li před soudem pořizován zvukový záznam a předseda senátu nediktuje protokol, je zapisovatelem vyšší soudní úředník nebo protokolující úředník.

Vyšší soudní úředník

Jednoduchá rozhodnutí (ne rozhodnutí o vině a trestu) vydává a administrativní úkony s tím spojené vykonává vyšší soudní úředník. Zákon určuje jeho působnost.

Pomocné osoby orgánů činných v trestním řízení

Probační úředník

Vykonává v trestním řízení dohled nad obviněným,který spočívá jednak v pomoci a jednak v kontrole jeho chování. Provádí úkony směřující k tomu, aby obviněný vedl řádný život pokud bylo rozhodnuto :

o propuštění z vazby

podmíněném zastavení trestního stíhání

o podmíněném odsouzení

o podmíněném propuštění z výkonu trestu

Pomocné osoby orgánů činných v trestním řízení

Tlumočník

Se přibírá k přetlumočení obsahu výpovědi nebo písemnosti, či jiného procesního úkonu. V případě, že obviněný neovládá jazyk nebo se jedná o osobu neslyšící či hluchoněmou.(Tlumočník může být zároveň zapisovatelem).

Obviněný

Obviněný je ten, proti komu bylo zahájeno trestní stíhání. Má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, není však povinen vypovídat. Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti o opravné prostředky.

Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit. Může žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce. Ve vazbě či výkonu trestu může s obhájcem mluvit bez účasti třetí osoby.

Pokud osvědčí, že nemá dostatek prostředků na úhradu nákladů obhajoby může rozhodnout předseda senátu (v přípravném řízení soudce o nároku na obhajobu za sníženou cenu nebo bezplatnou.

Obhájce

Obhájcem v trestním řízení může být jen advokát.

Úlohou obhájce je poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, používat zákonných prostředků k účelnému hájení zájmů obviněného, poukazovat na nedostatky řízení a upozorňovat na okolnosti, které vyvracejí či zeslabují obvinění.

Je oprávněn nahlížet do spisů a účastnit se vyšetřovacích úkonů.

Je oprávněn podávat za obviněného návrhy a žádosti o opravné prostředky.

Ustanovený obhájce

Neužije-li obviněný práva zvolit si obhájce a nezvolí-li mu ho ani jeho zákonný zástupce, může mu ho zvolit jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner,

Jestliže obviněný nemá obhájce v případě, kdy ho musí mít, určí se mu lhůta ke zvolení obhájce.

Pokud v této lhůtě nebude obhájce zvolen, bude mu obhájce na dobu, po kterou trvají důvody nutné obhajoby, neprodleně ustanoven.

Povinnosti obhájce

Obhájce je povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, zejména pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci.

Poškozený a zúčastněná osoba

Poškozeným je ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, nebo způsobena majetková, morální či jiná škoda. Poškozený má právo navrhnout soudu, aby uložil obžalovanému povinnost náhrady škody.

Poškozeným může být fyzická i právnická osoba.

Zúčastněnou osobou je ten, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla zabrána, nebo má být zabrána. Může při zasedání soudu činit návrhy, nahlížet do spisu.

Musí či nemusí mít obviněný obhájce ?
Obviněný musí mít obhájce :
– v hlavním líčení konaném ve zjednodušeném řízení proti zadrženému
– v řízení, v němž se rozhoduje o uložení nebo změně zabezpečovací detence nebo o uložení ochranného léčení, s výjimkou ochranného léčení protialkoholního
– v řízení o vydání do cizího státu nebo o předání do jiného členského státu Evropské unie,

V přípravném řízení musí mít obviněný obhájce jestliže :
– je ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu ochranného opatření
– jde-li o řízení proti uprchlému
– je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům